

Te luftuarit e mohimit të ri të ndryshimeve klimatike

September 24, 2021

Sot, ndryshimet klimatike dhe efektet e tyre reale në botën tonë janë të pamohueshme. Përballë këtij realiteti, edhe industria e karburanteve fosile në SHBA ka ndryshuar metodën: nga mbështetja e mohuesve të plotë të ndryshimeve klimatike në ndikimin e politikave të pashmangshme për të zbutur ndryshimin e klimës. Në librin e saj të ri, *Mbinxehur: Si e shkatërroi kapitalizmi planetin - dhe si e luftojmë*, Kate Aronoff përshkruan sesi po merr një lloj të ri të mohimit në industrinë e karburanteve fosile, një përpjekje për të shmangur ndryshimet sistematike dhe për të mbrojtur modelin e biznesit. Si një mbrojtëse e fortë e Green New Deal, ajo gjithashtu synon të tregojë se si të luftohet.

Olaf Bruns: Libri juaj diskuton sesi kapitalizmi, dhe konkretisht varianti i tij neoliberal, na ka bere së pari të shtyjmë ne buze te shkembit sistemet e mbështetjes së jetës ne planet, dhe tani vazhdon të nënvlerësojë përpjekjet tona për t'i shpëtuar ato. Kjo çon në një pyetje të dyfishtë: Si e ka thyer kapitalizmi planetin? Dhe si i pengon përpjekjet tona aktuale për ta shpëtuar atë?

Kate Aronoff: Kapitalizmi kërkon nxjerrje të pafundme: të tokës, të punës dhe të njerëzve. Ka këtë uri të vazhdueshme për të eksploruar kufij të rinj për fitim, i cili i paraprin çdo shkolle të neoliberalizmit. Në rastin e Shteteve të Bashkuara, ne kishim një zgjerim në kontinentin e Amerikës së Veriut që bazohej në masakra dhe gjenocid dhe një zhvillim të kapitalizmit i bazuar në skllavëri. Ka vërtet gabime të veçanta të neo-liberalizmit, por ka edhe një dinamikë më të gjerë të kapitalizmit: kapitalizmi me lëndë djegëse fosile zhvillohet si pasojë logjike e dinamikës së shfrytëzimit të pakufishëm të filozofise se kapitalizmit.

Por është neoliberalizmi, në veçanti, ai që ka shkatërruar përpjekjet tona për t'u marrë me krizën klimatike. Unë përshkruaj në libër sesi James E. Hansen, një shkencëtar i NASA -s, dha dëshminë e tij para Kongresit Amerikan në vitin 1988, duke ekspozuar realitetet në lidhje me ndryshimet klimatike që janë njohuri të zakonshme sot. Por në SHBA, ato fakte u hoqën nga tryeza nga një projekt 50, 60 vjeçar në emër të së drejtës neoliberale. Filloi para epokës Reagan dhe Thatcher në vitet 1980, me krijimin e institucioneve si Instituti Amerikan i Ndërmarrjeve dhe Fondacioni Heritage, i cili ndërmori një projekt shumë ambicioz dhe të përpunuar për të nxjerrë ide të caktuara nga diskutimi publik dhe për të paraqitur një doktrinë ekonomike rrënjësisht të re. Eshte vendimtare të kuptohet projekti politik i neoliberalizmit, i cili eshte te tkurre shtetin, por gjithashtu ta rishperndaje ate ndermjet institucioneve qe mbrojne kapitalin dhe tregjet dhe ti izoloje ato nga demokracia.

Ne nuk do të çmontojmë një sistem prodhimi dhe shpërndarjeje 300-vjeçar ne kohe, per te zgjidhur krizën klimatike [...]

Paralelisht, kompanitë e karburanteve fosile kanë bërë një punë të ngjashme për të minuar shkencën e klimës, para se të ndryshonin metodën dhe të përqendroheshin në ndikimin e politikave klimatike.

Pikërisht. Për kaq gjatë, biseda për klimën në SHBA – dhe ne i eksportuam këto ide në Evropë dhe Australi – është rrotulluar rreth pyetjeve nëse klima po ndryshon apo jo, ta besojmë kete gje apo jo, që është si të pyesësh nëse beson tek graviteti! Kompanitë e karburanteve fosile kanë financuar qendrat e studimit për të hedhur dyshime mbi shkencën e ngrohjes globale.

Por gjatë 15 viteve të fundit, këto kompani kanë tentuar të paraqiten si partnerë të mirëbesimit në debatin mbi politikën e klimës. Ne e shohim këtë në një mënyrë shumë të veçantë në SHBA, ku kompani të tilla si Exxon ishin shumë agresive në të kaluarën, nëse nuk mohuan ndryshimin e klimës ose financuan mohuesit e kauzes për klimën, por injoruan problemin. Por kjo ka ndryshuar. Tani, kompanitë si ExxonMobil dhe Chevron kanë filluar të sillen pak më shumë si prodhuesit europianë që ishin tashmë të pranishëm në bisedimet e klimës në OKB në vitet 1990, duke kërkuar të luftojnë taksat e karbonit në favor të një mekanizmi të çmimit të karbonit, për të shmangur çdo ndryshim rrënjësor në modelin e tyre të biznesit.

Dhe madje edhe miti i “përgjegjësisë personale” si një mënyrë për të luftuar ndryshimet klimatike, e cila është treguar të jetë joefektive, u gatua plotësisht nga industria.

Me të vërtetë! BP me të vërtetë merret me këtë, kur, në mesin e viteve 2000, ata vendosën këtë kalkulator të karbonit në faqen e tyre të internetit që ju pyet nëse vozitni me makinë ose biçikletë në punë, dhe ju thotë të fikni dritat kur dilni nga shtëpia. Sikur përgjegjësia e çdo personi individual të ishte e krahasueshme me atë të një kompanie shumëkombëshe të karburanteve fosile, e cila po shpon për naftë dhe po deformon politikën në të gjithë globin për të vazhduar kështu.

Por ajo gjithashtu futet në diçka më të thellë-vetë shtylla kurrizore e neo-liberalizmit-që është ky nocioni i përgjegjësisë individuale, dhe individët si njësitë kryesore me të cilat funksionon shoqëria. Sepse, siç tha Margaret Thatcher, “nuk ka diçka të tillë si shoqëria” – ka vetëm individë! Pra, BP nuk e shpiku atë kuadër nga askund, por ka qenë një gjë shumë e përshtatshme që të futet për industrinë e karburanteve fosile, për të transferuar përgjegjësinë e tyre te të gjithë të tjerët.

**Libri përmban rreshtin: “mohimi ka vdekur [mohimi i plotë], rroftë mohimi”.
Eshte një mohim i ri që mohon atë që duhet bërë tani.**

Ka disa aspekte të mohimit të ri. Njëra është kjo ide e përgjegjësisë individuale që kompanitë e karburanteve fosile po përpiqen të përhapin, por një tjetër është thjesht se kompanitë e karburanteve fosile nuk mund të jenë kurrë aktorë të mirëbesuar në luftën ndaj ndryshimeve klimatike. Sikur të mos kishin një model biznesi, direktiva kryesore e të cilit është të vazhdojë të gërmojë dhe të djegë sa më shumë lëndë djegëse fosile, të cilat po vrasin planetin! Ky është mohim pasi mohon faktin bazë që modeli i biznesit të industrisë së karburanteve fosile është drejtpërdrejt në kundërshtim me të ardhmen e njerëzve në një planet të banueshëm.

Një aspekt tjetër është shkalla e asaj që duhet të ndodhë, për të përmbushur objektivin shumë ambicioz të Marrëveshjes së Parisit për të mbajtur ngrohjen deri në 2 gradë Celsius. Shkalla e asaj që duhet të bëjmë për ta arritur atë është masive, duke përfshirë sjelljen e sasive të mëdha të aktivitetit në rrjet elektrik: motorët me djegie të makinave dhe sistemet e ngrohjes që në shumë vende funksionojnë me gaz natyror, për shembull. Është një transformim i plotë i shoqërisë që duhet të ndodhë për të zhvendosur atë që është ndërtuar nga kapitalizmi industrial. Thjesht nuk ka asnjë mënyrë për të përmbushur objektivin 2 gradë pa ndryshime rrënjësore në përdorimin tonë të karburanteve fosile.

Një mit është zhvilluar gjatë dy viteve të fundit se kompanitë individuale mund të vendosin objektiva për të arritur në zero neto dhe se këto angazhime shumë të buta do të jenë disi të mjaftueshme. Edhe nëse çdo kompani e madhe, dhe çdo qeveri, thotë në 2021 se do të arrijnë në zero neto në 2050, është mohueshmeri të mendosh se kjo do të ndodhë. Nuk ka prova që do të ndodhë!

Our latest edition: Democracy Ever After? Perspectives on Power and Representation is out now.

It is available to read online & order straight to your door.

[READ & Order](#)

Në nivelin e politikave, ekziston gjithashtu një ndryshim rrënjësor midis stimulimit me kujdes dhe frenimit rrënjësor.

Sidomos në SHBA, gjërat po ndryshojnë pak: ka një largim nga disa prej mekanizmave të tregut që kanë qenë thelbësore në bisedën këtu për kaq gjatë: që ne thjesht të ndryshojmë tregjet, të dërgojmë sinjalin e çmimit të duhur dhe kjo do të inkurajojë kompanitë e karburanteve fosile të heqin dorë nga karburantet fosile si qymyri, nafta dhe gazi. Ose që të paktën se do të krijojë një fushë loje më konkurruese për diellin dhe erën. Por kjo, siç e dimë tani, nuk ka funksionuar. Zbatimi i sistemeve të tregtimit të emetimeve, ose çmimi i karbonit, aty ku ka ndodhur, nuk e ka mposhtur industrinë e karburanteve fosile.

Unë kam folur me shkencëtarët e klimës të cilët thonë se ndoshta 20 vjet më parë ishte një pikë në të cilën ne mund të kishim bërë këto lloj ndryshimesh delikate të tregut – pak çmime të karbonit këtu, disa rregullore më të rrepta atje – dhe kjo mund të kishte perballuar problemin. Por tani ne kemi humbur shumë kohë duke dështuar në trajtimin e problemit dhe me të vërtetë kemi nevojë për një transformim shumë rrënjësor.

Disa shohin të paktën një transformim të butë: në sfondin e përgjigjes së dështuar të kursimit ndaj krizës së vitit 2008, dhe përpjekjeve më ndërhyrëse shtetërore për të frenuar krizën Covid-19, tani shumë argumentojnë se neoliberalizmi ka vdekur. A jeni dakord?

Sigurisht që jo! Neoliberalët e sotëm ndoshta janë në Bashkimin Europian. Është e vërtetë që Partia Republikane e SHBA nuk është më aq neoliberale doktrinare sa ishte nën Ronald Reagan. Dhe demokratët, të cilët ishin krijuesit e shumë politikave neoliberale në SHBA, nuk janë aq të dhënë pas neoliberalizmit sa ishin nën Bill Clinton. Pra, ka më shumë

pranueshmeri se mund të shpenzojmë me shumë para, të paktën në një krizë, dhe disa nga doktrinat e mëdha neoliberales po zbehen. Por ende ekziston një qasje latente për të lejuar tregjet të bëjnë planifikimin. Çdo bisedë për planifikimin e shtetit është ende shumë, shumë larg. Ky nuk ishte rasti në New Deal, as gjatë Luftës së Dytë Botërore. Biseda që neo-liberalizmi ka vdekur është për fat të keq pak e parakohshme.

Por ju gjithashtu thoni që ne duhet të jemi realistë: ne nuk do ta përmbysim kapitalizmin me shpejtësinë e kërkuar për të shpëtuar planetin, kështu që do të na duhet të bëjmë punën me të. Por cila do të ishte receta juaj për ta zbutur atë?

Unë mendoj se në planin afatgjatë, logjika e kapitalizmit është vërtet e pajisur keq për një shoqëri të qëndrueshme. Por gjithashtu mendoj se do të kemi tregje kapitaliste që prodhojnë, për shembull, panele diellore, turbinat me erë, dhe makinat elektrike, dhe të cilat kryejnë lloje të elektrifikimit. Por ajo që ne nuk mund të bëjmë është t'i lëmë ato lloj vendimesh për planifikim tregjeve private. Ne kemi 30, 40 vjet dëshmi se ata nuk do të planifikojnë një rrugëdalje nga kriza klimatike.

Ne nuk do të çmontojmë një sistem prodhimi dhe shpërndarjeje 300-vjeçar në kohë për të zgjidhur krizën klimatike, por duhet të ketë një marrëdhënie shumë të ndryshme midis shteteve dhe sektorit privat për të trajtuar këtë krizë.

Ne kemi 30, 40 vjet dëshmi se tregjet private nuk do të planifikojnë një rrugëdalje nga klima kriza.

Ju gjithashtu keni një paralajmërim të fortë për një të ardhme pa këtë lloj transformimi rrënjësor, ku njerëzit që janë goditur më shumë nga ndryshimet klimatike, kanë kontribuar shumë pak në të dhe humbasin gjithnjë e më shumë. Ju përdorni termin "eco-apartheid", çfarë kuptoni me këtë?

Përkufizimi më i thjeshtë i eco-apartheid do të ishte vazhdimi i marrëdhënieve shoqërore që kemi sot në një të ardhme të ndryshimit të klimës. I gjithë racizmi dhe ksenofobia që kanë qenë të pranishme në historinë amerikane, por që janë rritur vërtet në një mënyrë shumë të shëmtuar dy vitet e fundit, po na vendosin në një dekadë të ardhshme shumë të frikshme! Eco-apartheid mund të tingëllojë si një e ardhme distopike e frikshme, por këtu në SHBA, republikanët kanë kryer politika eko-apartheid për një kohë të gjatë, për shembull duke forcuar kufijtë tanë dhe duke miratuar legjislacion regjestriv anti-imigracioni.

Ende nuk ka një përkufizim ligjor të "migrantëve klimatikë", dhe është e vështirë të nxjerrësh keto pika, por ne tashmë po shohim një sistem të militarizuar të imigrimit që po zbatohet kundër njerëzve që janë të detyruar nga përmbytjet, zjarret, uraganet dhe thatësira të vijnë në SHBA, njerëz të cilët, sipas shumicës së përkufizimeve, do të kualifikoheshin si emigrantë të klimës.

SHBA ka një gjurmë kaq të madhe në të gjithë botën – jo vetëm një gjurmë karboni! Si një perandori, ne kemi drejtuar të gjitha llojet e politikave tregtare regresive, sigurisht në të gjithë Amerikën e Jugut. Është pikërisht nxjerrja e tokës dhe punës diku tjetër që i ka bërë

SHBA -të një vend kaq të pasur. E. Tendayi Achiume (Drejtor i Fakultetit të Institutit për të Drejtat e Njeriut në Universitetin e Kalifornisë dhe raportues special i OKB -së për Racizmin), sugjeron që SHBA -ja duhet t'u ofrojë shtetësinë njerëzve që kanë qenë në humbjet e politikës amerikane. SHBA - ndër të tjera - ka luajtur një rol të madh në bërjen e pabanueshme të pjesëve të planetit dhe ajo pjesë e pabanueshme e planetit do të rritet jashtëzakonisht shumë në dekadat e ardhshme. Së paku, ne duhet t'u ofrojmë një vend të sigurt dhe të banueshëm këtyre njerëzve.

Pjesa e dytë e nëntitullit të librit tuaj është: “si luftojmë”, dhe ju mbron Marrëveshjen e Re të Gjelbër (GND). Ku qendron “Marrëveshja e Gjelbër” e BE -së në krahasim me kërkesat për një GND?

Unë nuk e kam ndjekur atë nga afër si disa nga lexuesit tuaj. Por në Europë, ju ende e shihni idenë e stimulimit të kapitalit privat si një qasje ndaj financave të gjelbra, nga të cilat Marrëveshja e Gjelbër e BE -së është një shembull. Ende ka një ngurrim për të përdorur planifikimin shtetëror dhe një ndryshim të vërtetë ndaj idesë që tregu privat të sigurojë dekarbonizimin dhe drejtimin e tranzicionit të energjisë.

Por unë gjithashtu e kuptoj pse, nga perspektiva e SHBA, njerëzit janë të ngazëlyer për diçka si plani i Komisionit Europian “Përshtatja për 55”. Ajo është sigurisht më ambicioze se gjithçka që kemi këtu. SHBA kurrë nuk ka pasur një politikë gjithëpërfshirëse të klimës. Pra, është padyshim mirë që qeveritë të përafrohen rreth idesë themelore që politika klimatike mund të ndodhe.

Duke iu kthyer “mënyrës sesi ne luftojmë”: Marrëveshja e Re e Gjelbër ka qenë rrotull së paku që nga viti 2008 dhe fitoi rëndësi kur Përfaqësuesi Alexandria Ocasio-Cortez e prezantoi atë në Kongresin Amerikan. Por cilat do të ishin blloqet kryesore të ndërtimit të GND?

Nga njëra anë, Green New Deal është një program në shkallë të gjerë i investimeve publike, si New Deal në SHBA, që i përgjigjet një krize me shkallën dhe shpejtësinë që kërkon. Eshtë në lidhje me investimet masive në energjinë e rinovueshme, elektrifikimin dhe dekarbonizimin e thellë të nevojshëm për të trajtuar krizën klimatike.

Eshtë një ndërhyrje mjaft e madhe, por shumë e nevojshme në një kohë kur kaq shumë biseda rreth ndryshimit të klimës kanë qenë për zvogëlimin e gjurmës sonë individuale të karbonit. GND nuk është për sakrificën, por për rishpërndarjen e bollëkut! SHBA është vendi më i pasur që ka ekzistuar ndonjëherë në historinë e botës dhe nuk ka mungesë të parave përreth. Pyetja është: si t'i vendosim këto para në vendet e duhura?

Në të njëjtën kohë, GND është gjithashtu një strategji politike. Çfarë ndodhi pas përgjigjes së administratës së Obamës ndaj krizës së vitit 2008, e cila ishte e ngjashme me kursimin? Deri në vitin 2016, demokratët kishin humbur Shtëpinë, Senatin dhe Shtëpinë e Bardhë. Pra, ajo që nevojitet është një strategji politike për të kryer dekarbonizimin - e cila do të tejkalonte çdo mandat presidencial - por që siguron shumicën në të njëjtën kohë.

Ajo që thotë GND është se politika e klimës duhet të bëjë një premtim të besueshëm për të përmirësuar jetën e njerëzve: hapja e vendeve të punës, bërja e investimeve reale në komunitete, si dhe siguri i shumicës demokratike për vitet dhe vitet në vazhdim.

Kjo është llogjika themelore e Marrëveshjes së Re në vitet 1930: nëse u jepni njerëzve gjëra, ata me siguri do të votojnë për ty. Por kjo ide humbi për shkak të triumfit të neoliberalizmit gjatë gjysmës së dytë të shekullit të 20 -të në SHBA. GND po përpiqet të kthejë atë logjikë shumë themelore politike: duke e bërë politikën klimatike diçka që njerëzit kanë arsye për ta mbështetur.

Si vjen këtu koncepti juaj për një “populizëm me karbon të ulët” dhe si e ruani konceptin e populizmit, i cili ka një reputacion të keq në debatin publik-sigurisht në Evropë?

Kjo ka të bëjë me kuptimin bazë që politika ndodh nga poshtë. Ka lëvizje njerëzish që janë motorët e historisë. Kur flas për populizëm me karbon të ulët, unë i referohem një përkufizimi shumë më të gjerë se si mund të duket një botë me karbon të ulët, përfshirë propozimet si një javë pune katër-ditore, në mënyrë që njerëzit të kenë më shumë kohë për të ndërmarrë forma të konsum që janë zakonisht më pak karbon-intensive sesa aktivitetet si blerjet online.

Aktivitetet që njerëzit me të vërtetë kënaqen kanë tendencë të jenë me një shkallë të ulët të intensitetit të karbonit. Une do të flas për veten time, por mund të kaloj një ditë të gjatë në park me miqtë duke pirë verë. Populizmi me karbon të ulët është një vizion se si ky tranzicion mund ta bëjë jetën më të mirë në mënyra që nuk janë shumë utopike, por goxha të zakonshme. Kjo është një mënyrë për ta bërë jetën tonë më të mirë, më të pa ngutshme dhe më të këndshme!

Published September 24, 2021

Article in Albanian

Translation available in English

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/te-luftuarit-e-mohimit-te-ri-te-ndryshimeve-klimatike/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space.

Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.